

Broj:

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

**CENTRA ZA UKLANJANJE MINA BiH
ZA 2005. GODINU**

Sarajevo, april 2006.

S A D R Ž A J

I	MIŠLJENJE REVIZORA	3
II	REVIZIJSKI IZVJEŠTAJ	4
1.	Uvod	4
2.	Osvrt na nalaze i preporuke revizije za 2004. godinu	4
3.	Nalazi revizije i preporuke za 2005. godinu	5
3.1.	Sistem internih kontrola	5
3.2.	Procedure nabavki u toku 2005. godine	5
3.3.	Inventura sredstava i izvora sredstava za 2005. godinu	7
3.4.	Računovodstveni sistem	7
4.	Korespondencija	8
5.	Rezime	8

Prilog: Tabela izvršenja budžeta od 01.01. do 31.12.2005. godine.

I MIŠLJENJE REVIZORA

- 1.1. Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ured za reviziju) obavio je reviziju finansijskih izvještaja (za budžetska sredstva koja su realizovana preko ISFU sistema) na dan 31.12.2005. godine u Centru za uklanjanje mina Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BHMAC).
- 1.2. Rukovodstvo BHMAC-a je odgovorno za finansijske izvještaje, postupanje shodno zakonima i propisima i uspostavljanju efikasnog sistema internih kontrola. Naša odgovornost je izraziti mišljenje na osnovu revizije koju smo obavili.
- 1.3. Zakonski osnov revizije sadržan je u Zakonu o reviziji institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 12/06). Reviziju smo obavili u skladu revizijskim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija INTOSAI ("Službeni glasnik BiH", broj 15/01). Ovi standardi zahtijevaju da reviziju planiramo i obavimo na način koji nam omogućuje da se u razumnoj mjeri uvjerimo da su finansijski izvještaji sastavljeni shodno važećoj zakonskoj regulativi i primjenljivim računovodstvenim standardima i da predstavljaju tačan i istinit prikaz poslovanja. Revizija ocjenjuje i pouzdanost sistema internih kontrola kojima se obezbjeđuje primjena zakona i propisa, zaštita imovine, pouzdano izvještavanje i efikasno poslovanje.
- 1.4. Revizija je, na osnovu uzoraka, ispitivala značajne transakcije koje potvrđuju iznose u finansijskim izvještajima, ocjenu računovodstvenih načela prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja, ocjenu značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja, usaglašenost sa zakonima i propisima i ocjenu sistema internih kontrola. Smatramo da revizija koju smo obavili pruža razuman osnov za izražavanje našeg mišljenja.

Prema našem mišljenju, revidirani finansijski izvještaji (za budžetska sredstva) prikazuju realno i objektivno stanja u svim značajnijim aspektima finansijskog poslovanja u 2005. godini, osim za kvalifikacije učinaka koje mogu imati stavke navedene u poglavlju 3.2. koje govore o procedurama javnih nabavki i poglavlje 3.3. koje govori o inventuri sredstava i izvora sredstava.

II REVIZIJSKI IZVJEŠTAJ

1. Uvod

BHMAC je stručna služba Komisije za deminiranje BiH koja je formirana nakon usvajanja Zakona o deminiranju BiH u veljači 2002. godine, i kojim je stvoren pravni okvir za provođenje protuminskih akcija.

Finansiranje BHMAC-a u 2005. godini je vršeno iz više izvora. Ukupno utrošena sredstva za finansiranje BHMAC-a u toku 2005. godine iznose 5.037.064,15 KM (podaci preuzeti iz pomoćnih evidencija BHMAC-a). Struktura ostvarenih rashoda je 1.389.742,33,00 KM iz donacija koja su realizovana putem UNDP (od ovoga iznosa 9.208,33 KM je realizovano putem ISFU-a i bio je predmet revizije, a ostatak sredstva nije bio predmetom naše revizije jer se odnosi na donacije koje nisu realizovane putem ISFU-a i koje će biti revidirane od strane revizijske kuće koju angažuje donator) i 3.647.321,82 KM iz budžeta, (sredstva koja su bila ove predmet revizije).

2. Osvrt na nalaze i preporuke revizije za 2004. godinu

Ured za reviziju obavio je reviziju poslovanja BHMAC-a za 2004. godinu o čemu je sastavljeno izvještaj. Revizijom su utvrđene određene nepravilnosti opisane u Izvještaju o reviziji za 2004. godinu i BHMAC-u je sugerisano da ih razmotri, te da preduzme određene operacije kako se utvrđene nepravilnosti i propusti ne bi ponavljale u daljem poslovanju.

Revizijom poslovanja za 2005. godinu smo utvrdili koje su preporuke iz revizijskog izvještaja za 2004. godine uvažene, a koje nisu ili su u procesu realizacije.

Aktivnosti koje su u toku:

§ Preduzete aktivnosti oko dogradnje sistema internih kontrola;

Preporuke koje nisu izvršene:

- § Inventura sredstava i izvora sredstava nije izvršen u potpunosti u skladu zakonskim procedurama;
- § Računovodstveni sistem nije u potpunosti organizovan na zadovoljavajući način.

3. Nalazi revizije i preporuke za 2005. godinu

3.1. Sistem internih kontrola

Revizija je obavila ispitivanje sistema internih kontrola, administrativnih i računovodstvenih procedura i kvalitete finansijskog upravljanja u BHMAL. Cilj ovih ispitivanja je bio da se uvjerimo u kojoj mjeri su operativni ciljevi ostvareni i koliko su pouzdani podaci na kojima su zasnovani finansijski izvještaji, te da li je finansijsko upravljanje u skladu sa postojećim propisima.

Ministarstvo finansija i trezora dostavilo je svim korisnicima budžeta Praktični vodič za efikasnu internu kontrolu u institucijama Bosne i Hercegovine¹ koji sadržava smjernice u vezi izrade Pravilnika o internim kontrolama. Vodič je usvojen u okviru Akcijskog plana usvojilo Vijeća ministara i zasnovano je na u svijetu široko prihvaćenom modelu sistema internih kontrola od pet komponenti:

- kontrolnog okruženja,
- procjene rizika,
- kontrolnih aktivnosti,
- informacija i komunikacija,
- monitoringa.

BHMAL, po mišljenju revizije, nije do sada preduzeo potpune aktivnosti na izgradnji ovakvog modela internih kontrola koji se zasniva na navedenim načelima. Najveća odgovornost za uspostavljanje sistema internih kontrola vezana je za rukovodstvo BHMAL-a. Uspostavljanjem efikasnog i efektivnog sistema internih kontrola na osnovu navedenih komponenti najviše će koristiti rukovodstvu BHMAL-a, jer će takav sistem obezbjediti (u razumnom uvjerenju) zakonitost poslovanja u svim segmentima, kao i preventivno spriječiti moguće propuste, nepravilnosti i eventualne zloupotrebe korištenja javnih sredstava.

Ured za reviziju sugeriše rukovodstvu BHMAL-a preduzimanje dodatnih napora i angažiranje vlastitih ljudskih potencijala, u narednom razdoblju, na kreiranje sistema internih kontrola na spomenutim komponentama u cilju dogradnje i poboljšanja postojećeg sistema internih kontrola (koji po mišljenju revizije nije u potpunosti zadovoljavajući i ima određenih nedostataka), a koji će postojeći sistem učiniti efikasnim tj. omogućiti da se spriječe moguće nepravilnosti u korištenju javnih sredstava.

3.2. Procedure nabavki tokom 2005. godine

Ured za reviziju je uvažio činjenicu kako je 2005. bila prva godina primjene novog Zakona o javnim nabavkama, kao i činjenicu da je javni sektor tokom 2005. godine bio uskraćen za podršku institucija čije je formiranje predviđeno tim Zakonom. Ispunjavajući međutim svoj mandat ipak ističemo obavezu poštivanja normi Zakona o javnim nabavkama, te u namjeri da doprinesemo boljem razumijevanju problematike nabavki, skrećemo vam pažnju na slijedeće nedostatke u procesima nabavki koje smo zabilježili tokom obavljanja prethodne i završne revizije.

¹ Pogledati Instrukciju za razvoj i održavanje sistema internih kontrola od 08.03.2005. godine, akt broj 01-02-839/05 koji je sačinilo Ministarstvo finansija i trezora i Akcioni plan za uspostavu sistema internih kontrola u institucijama BiH koji je predložila Radna grupa za izradu i provođenje akcionog plana za jačanje internih kontrola, koju je imenovalo Vijeće ministara Odlukom broj 277/04 od 16.12.2004.

Tokom revizije smo utvrdili kako BHMACH nije dosljedno primjenjivao Zakon o javnim nabavkama u svim segmentima. Ovdje prije svega mislimo na nabave koje je BHMACH obavljao od dobavljača koji su izabrani od strane Komisije koje imenovalo Vijeće ministara tokom cijele 2005. godine. Obzirom kako je spomenuti Zakon donesen u 11. mjesecu 2004. godine, mišljenja smo kako je trebalo isti primjenjivati u toku 2005. godini u svim segmentima i blagovremeno odustati od naslijeđenih ugovora sa dobavljačima koji su zaključeni prije stupanja na snagu Zakona o javnim nabavkama.

Uredu za reviziju su poznati problemi i nedoumice u vezi primjene Zakona o javnim nabavkama u prvoj godini, ali je i također mišljenje kako je trebalo uložiti više napora i truda, te provoditi zakonske procedure kada su u pitanju javne nabave i vršiti primjenu zakona u svim njegovim segmentima. Revizija sugerše rukovodstvu BHMACH-a ubuduće obaveznu dosljednu primjenu Zakona o javnim nabavkama u svim njegovim segmentima.

Uočeni nedostaci i propusti kod izvršenih nabavki shodno Zakonu o javnim nabavkama:

- sistem internih kontrola koji obezbjeđuje proceduru izbora najpovoljnijeg dobavljača shodno Zakonu o javnim nabavkama nije zadovoljavajući, te je isti nužno dograditi i dosljedno primjenjivati;
- tokom revizije smo uočili kako na početku procesa nabavki nije utvrđena procijenjena vrijednost ukupne nabavke koja uslovljava primjenu vrijednosnih razreda;
- rokovi za dostavljanje ponuda su kraći od onih koje definiše Zakon o javnim nabavkama (radi se o slučaju otvorenog postupka za koji je predviđen rok od 28 dana);
- koverta sa ponudama nisu označene redoslijedom kako su stizale, niti je upisano tačno vrijeme prijema;
- uočili smo kako nisu sačinjavani zapisnici sa javnog otvaranja ponuda i nisu dostavljeni ponuđačima;
- ne može se utvrditi da su ponude ocijenjene u skladu sa kriterijima (uz zapisnike o ocjeni ponuda nisu priložene ocjene ponuda). Nadalje smo uočili kako se kriteriji za ocjenu ponuda ne primjenjuju dosljedno (primjerice kriterij je jedinična cijena materijala po komadu, a izabran je dobavljač sa najnižom cijenom ukupne ponude);
- revizijom smo utvrdili kako nedostaju obavijesti o poništenju postupka o nabavi i obavijesti o dodjeli ugovora;
- sačinjeni ugovori sa izabranim dobavljačima nisu pravovremeno slani na mišljenje u Pravobranilaštvo;
- nisu sačinjene i od strane članova komisije za provođenje nabavki potpisane izjave o nepristranosti i povjerljivosti - shodno članku 5. Upute o primjeni Zakona o javnim nabavkama;
- uočili smo kako suradnja između komisije i drugih organizacijskih jedinica BHMACH-a nije bila na zadovoljavajućoj razini, te da bi ubuduće suradnja u cilju zakonite provedbe procedure nabavki morala biti daleko bolja i kvalitetnija;

Sagledavajući problematiku procedura javnih nabavki, revizija se dijelom osvrnula na cjelokupne procedura nabavki kojima su obuhvaćena, kako budžetska sredstva, tako i donatorska sredstva od strane UNDP-a.

Ured za reviziju sugerše rukovodstvu BHMACH-a analiziranje svih propusta koji su učinjeni prilikom provođenja procedura shodno Zakonu o javnim nabavkama, te ubuduće dosljedno primjenjivanje zakonskih procedura kada su u pitanju nabave roba, usluga i kapitalnih sredstava, bez obzira iz kojih se izvora obavlja nabavka.

3.3. Inventura sredstava i izvora sredstava za 2005. godinu

Revidirajući izvršeni inventura sredstava i izvora sredstava za 2005. godinu, utvrdili smo ponovo određene nedostatke i propuste na koje želimo skrenuti pažnju rukovodstvu BHMAC-a, kako slijedi:

- Nisu u potpunosti izvršene sve pripreme za rad inventurnih komisija. Naime, listama iz analitičke evidencije nisu obuhvaćena sredstva koja su nabavljena i dodijeljena regionalnim uredima u 2005. godini (u listama su evidentirana kao sredstva u pripremi) pa su u izvještajima komisije utvrđeni kao viškovi. Također se stiče utisak kako premještaj između ureda i vraćanja putem reversa nisu odgovarajuće evidentirane u analitičkim evidencijama (ili nisu dostavljene odgovarajućim službama), pa se prilikom inventure javljaju viškovi, i istovremeno manjkovi po uredima između kojih je izvršen premještaj;
- Nisu tačno utvrđeni stvarni viškovi sredstava koji su iskazani u pojedinačnim izvještajima komisija (središnja komisija je predložila formiranje posebne komisije koja bi trebala utvrditi stanje i vrijednost iskazanih viškova);
- Nije utvrđeno što predstavlja stvarni manjak i uzroci manjka, niti su donesene odluke o načinu knjiženja istog;
- Stalna sredstva prenesena sa Komisije za deminiranje su evidentirana u bazu podataka, ali su u pomoćnoj knjigovodstvenoj evidenciji evidentirana po sadašnjoj umjesto po nabavnoj vrijednosti;
- Obzirom kako stalna sredstva nisu proknjižena u Glavnoj knjizi trezora (vode se u pomoćnoj knjigovodstvenoj evidenciji BHMAC-a kroz koju se evidentiraju troškovi iz donatorskih sredstava), potrebno je konsultovati Trezor u vezi ove problematike;

Uočili smo kako je izražen problem sa sredstvima koja su rashodovana, a koja se fizički nalaze u BHMAC-u i kao takva predstavljaju samo balast. Započeti proces rashodovanja sredstava sugerisemo rukovodstvu BHMAC-a da nastavi u skladu donesenim odlukama i zakonskoj legislativi.

Ured za reviziju cijeni napore u vezi inventure sredstava i izvora sredstava koji su učinjeni, ali kako posao po mišljenju revizije nije završen u potpunosti i dalje sugerishe nastavak aktivnosti sa kontinuiranom inventurom sredstava i izvora sredstava u toku 2006. godine. Nadalje podržavamo sugestije i prijedloge koje je dala središnja komisija za inventuru imovine koji govore o uočenim nepravilnostima (radi se o trinaest tačaka preporuka) i očekujemo da se isti prijedlozi implementiraju u toku 2006. godine.

3.4. Računovodstveni sistem BHMAC-a

Analiziranjem računovodstvenog sistema koji je organizovan u BHMAC-u uočili smo i dalje kako isti nije u potpunosti organizovan, po našem mišljenju, na zadovoljavajući način. Kada ovo kažemo u prvom redu mislimo na složenost sistema koji se ogleda u više izvora finansiranja BHMAC-a i mnoge donatorske i budžetske projekte koji se realizuju. Mišljenja smo kako bi trebalo preduzeti dodatne aktivnosti u cilju uspostavljanja funkcionalnog i racionalnog računovodstvenog sistema koji će pružati sve potrebne podatke u svakom razumnom razdoblju, te jasno i precizno definisati koja kategorija troškova se odnosi na pojedine segmente ili izvore, što se ponekad odražava i na samo planiranje sredstava. Također nije riješeno ni pitanje evidentiranja stalnih sredstava kroz Glavnu knjigu trezora (mada smo uočili kako je rukovodstvo BHMAC-a preduzimalo inicijative u tom smislu).

Nadalje se ponavlja i primjer nejasno definisanog računovodstvenog praćenja, a i same nadležnosti - Centar za obuku pasa, kojeg finansiraju strani donatori, a sredstava za poreze i doprinose na plate obezbjeđuju se kroz budžet institucija BiH i planiraju u okviru BHMAC-a.

U biti radi se o činjenici kako obračun poreza i doprinosa obavlja Centar za obuku pasa, te obračune dostavi u BHMACH koji iste izravno unosi u ISFU bez kontrole i posjedovanja izvorne dokumentacije. Obzirom kako rukovodstvo BHMACH-a nema nikakvih ingerencija na rad i poslovanje Centra za obuku pasa postavlja se uopšte pitanje ovakvog načina rada i računovodstvenog praćenja.

Revizije je mišljenja kako bi rukovodstvo BHMACH trebalo analizirati postojeći računovodstveni sistem (po potrebi konsultovati i Ministarstvo finansija i trezora) i pokušati iznaći odgovarajuća i zadovoljavajuća rješenja u cilju transparentnosti poslovanja.

4. Korespondencija

BHMACH-u je uručen Nacrt izvještaja o reviziji za 2005. godinu, na razmatranje i dostavljanje komentara na nalaze revizije.

U ostavljenom roku od 15 dana, BHMACH nije dostavio svoje komentare na nalaze sadržane u Izvještaju.

5. Rezime

Ured za reviziju je obavio reviziju finansijskog poslovanja BHMACH-a shodno Zakonu o reviziji i INTOSAI standardima, uvažavajući opšte uslove okruženja u kojem je egzistirao BHMACH.

Revidiranjem poslovanja u 2005. godini utvrdili smo određeni broj nedostataka i propusta. Posebno želimo skrenuti pažnju i ukazati na slabosti u procedurama nabavki tj. u provedbi Zakona o javnim nabavkama koji se ogledaju u nedostacima koji su evidentirani u tački 3.2. ovog izvještaja.

Revizijom poslovanja smo, također, uočili kako inventura sredstava i izvora sredstava ponovo nije u potpunosti izvršen u skladu računovodstvenim standardima (vidjeti tačku 3.3.).

Tokom revizije poslovanja smo utvrdili kako BHMACH nije imao u potpunosti organizovan računovodstveni sistem na zadovoljavajući način (vidjeti tačku 3.3.).

**ZAMJENIK GENERALNOG
REVIZORA**

mr. Dragan Kulina

GENERALNI REVIZOR

Milenko Šego